

muzejní

TR[☘]JUÍSTEK

ČASOPIS MUZEA V BRUNTÁLE

2/2022

TECHNOTRASA

KOSÁRNA KARLOVICE

TECHNOTRASA
surová krása

Milí čtenáři, milí návštěvníci,

letní sezóna je v plném proudu, a tak mi dovozte krátké ohlédnutí za uplynulým čtvrtletím. Všichni jsme konečně mohli odložit respirátory a roušky a po dlouhé době se podívali jeden druhému do tváře ... třeba při setkání na některé z našich kulturních akcí, přednášce či vernisáži, nebo prostě jen tak při procházce v zámeckém parku. Ve většině případů to byly pohledy veselé a srdečné. Zámek v Bruntále opět ožil výstavami, velikonočním jarmarkem a Muzejní nocí, opět se otevřely brány hradu Sovince i branka ke kosárně v Karlovicích.

Člověk by si řekl, že ústupem covidu se opět zaplní hlediště divadel, koncertní a přednáškové sály, že kulturní akce budou „kolabovat“ pod náporom účastníků. Bohužel tomu tak není. Válka na Ukrajině, její důsledky v podobě zdražování a obecná nálada mezi lidmi opět sráží kulturu k bodu mrazu. V bruntálském muzeu ale naštěstí nepropadáme chmurným myšlenkám, popouštíme otěže naší kreativity a snažíme se pro Vás připravovat bohatý program, v rámci něhož neustále vymýšlíme nové a zajímavé aktivity. Postupnými krůčky tak dokazujeme široké veřejnosti, a hlavně i těm málo kritikům naší činnosti, že se bruntálský zámek otevírá čím dál více a doby, kdy se zámecké zahrady před návštěvníky zamykaly ve tři hodiny odpoledne, jsou ty tam. To, že jdeme správnou cestou, dokazují i statistiky návštěvnosti, které objektivně zaznamenávají, že se k nám lidé učí zase chodit a rádi se vracejí.

Dovolte mi závěrem popřát Vám pohodové letní dny, Vám, kteří se chystáte na dovolenou, pak šťastnou cestu, která Vás doufám zavede třeba i k nám. Budu tedy velmi ráda, pokud se opět setkáme např. na Letních slavnostech vína v zámeckém parku v Bruntále, na oblíbeném Fajnem létě na kosárně v Karlovicích nebo třeba při tajupných nočních prohlídkách hradu Sovince.

Krásné léto!

Ema Havelková
ředitelka Muzea v Bruntále

POZVÁNKA

ZÁMEK BRUNTÁL

18. 8. 2022 Radost na zámku

Již druhý ročník kulturní akce konané na zámku v Bruntále. Vystoupí zpěvačka Dasha a Pajky Pajk Quintet Martina Kumžáka. Vstupenky lze zakoupit v předprodeji za 600,- Kč za osobu.

27. 8. 2022 Letní slavnosti vína

Na prvním ročníku slavností se můžete těšit na ochutnávky dobrého vína, příjemnou muziku, dobré jídlo, a to vše v prostředí krásného zámeckého parku.

10. 9. 2022 Trofeo Niké

22. ročník tradiční podhorské jízdy veteránů. Akce určená pro příznivce starých strojů, elegantní atmosféry a dobové módy.

16. 9. 2022 Zámecká noc

Celorepubliková akce, do níž se zámek Bruntál zapojuje pravidelně. Součástí bude vernisáž výstavy „Dáma provoslavá nevychází“. Připraveny budou oblíbené večerní a noční prohlídky zámku (doporučujeme rezervovat), tvořivé dílničky pro děti a další doprovodné akce.

(Jana Lesáková/Petra Hanusová)

HRAD SOVINEC

2. – 6. 7. 2022 Sovinecký šperk

Na 11. ročníku řemeslného jarmarku vám stylově kostýmovaní řemeslníci nabídnou k prodeji šperky a doplňky vyrobené různými technikami – cínováním, tvrdým pájením mědi a mosazi, uměleckým pokovováním mědí, šitím z rokajlu – tzv. beadweavingem, prací s kůží, dřevem a jinými přírodními materiály. Opět se vrací také předvádění výroby ručně vinutých skleněných perlí. Kromě hotových výrobků si bude možné zakoupit i kreativní materiál pro vlastní tvorbu. V doprovodném programu nebudou chybět šermíři, tanečnice, ani sokolník.

6. – 7. 8. 2022 Poslední vzdor

Akce je věnována obléhání a následnému dobytí hradu švédskou armádou na podzim roku 1643. Během víkendu se návštěvníkům představí mnoho šermířských a mušketýrských skupin z celé České republiky. Ve svých vystoupeních nás přenesou do období třicetileté války. Každý den po poledni proběhne divadelní rekonstrukce obléhání hradu Švédy, do které se zapojí všichni účinkující.
(Michal Koutný)

VÍTE, ŽE

Zápůjčka ze sbírky Muzea v Bruntále

Od 1. března 2022 až do konce roku 2022 probíhá ve Slezském zemském muzeu dlouho připravovaná výstava Civilizace a barbaři. Na této výstavě si kromě nespočtu zajímavých předmětů, jako například obal na mumii či omítku z faraonovy hrobky, můžete prohlédnout také předměty z našich sbírek.

Na výstavu bylo zapůjčeno více než 100 kusů římských mincí ze Starého Města u Bruntálu a z obce Milotice nad Opavou. Po několika letech je možné si znovu prohlédnout také zlomek hunského kotle, který byl nalezen, stejně jako depot mincí, na katastru obce Milotice nad Opavou.

KOSÁRNA KARLOVICE

30. 7. 2022 Fajne léto

Tradiční prázdninová akce na jedné ze zastávek TECHNO-TRASY. Připraven je bohatý doprovodný program v podobě her a soutěží, kreativních aktivit, který je určen od nejmenších dětí až po seniory. Akce je financována z rozpočtu MSK v rámci projektu „Kosárna Karlovice 2022“
(Jana Lesáková)

Společně s ním budou k vidění další dva kusy, jeden ze sbírek Slezského zemského muzea a druhý z Městského muzea Krnov.
(Nikola Šuhejová)

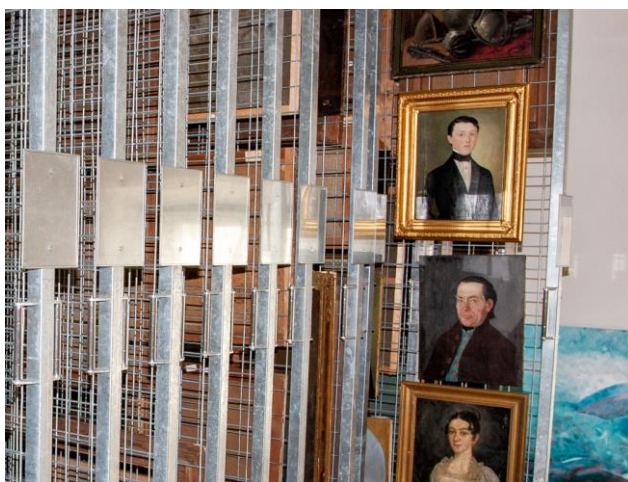
PŘEDSTAVUJEME MUZEUM

Keramika – etnografický depozitář

Muzeum v Bruntále je regionální vlastivědné muzeum s již více než stoletou historií. Za celé období své existence nashromáždilo bohatou sbírku mapující místní historii, umění, kulturu, každodenní život místních obyvatel i přírodu. Tato dokumentace historie a přírody prostřednictvím trojrozměrných svědků minulosti je nikdy nekončící prací muzejních pracovníků. Čas nikdo nezastaví a doba, na kterou naši rodiče vzpomínají jako na mládí, je pro naše děti vzdálenou a často nepochopitelnou minulostí. Změnami rovněž prochází přírodní prostředí, některé druhy zanikají a invazivní druhy se přizpůsobují novým podmínkám.

Muzejní sbírka je základem činnosti každého muzea, protože jejím prostřednictvím naplňuje muzeum své poslání. Pro řádné plnění všech zmíněných činností zaměstnává muzeum pracovníky různých profesí, bez nichž by nemohlo fungovat.

Depozitář umění

K péči o sbírku muzeum potřebuje nejrůznější odborné pracovníky jako jsou **historici, historici umění, znalci hmotné kultury, etnografové, archeologové a přírodovědci**, jejichž náplní práce není jen výzkum, ale rovněž péče o sbírkové předměty v podobě správy depozitářů a vedení evidence. K péči o sbírkové předměty provozuje muzeum konzervátorskou dílnu s **konzervátory**, kteří sbírkové předměty odborně ošetřují a připravují k vystavování. Ve spolupráci s **výtvarníky a muzejním pedagogem**, pak tito odborní pracovníci chystají výstavy, přednášky a další program pro širokou veřejnost.

Nezbytní jsou pak v této věci také ochotní a milí **průvodci**, kteří přicházejí do přímého kontaktu s návštěvníky.

Expozice „Řemeslo má zlaté dno“

Kromě muzejní sbírky pečuje Muzeum v Bruntále rovněž o tři památkové objekty – zámek Bruntál s parkem, hrad Sovinec a kosárnu v Karlovicích. K zámku Bruntál náleží jeho vnitřní vybavení, tzv. památkový fond, o který se muzeum rovněž stará. Ke správě objektů potřebuje muzeum samozřejmě další velmi důležité, ale návštěvníkům rovněž skryté, profese. **Správce objektů, kastelána, vrátné, uklízečky, opraváře nebo zahradníka**. Naše muzeum dále provozuje specializovanou muzejní knihovnu otevřenou pro veřejnost, která nabízí standardní knihovnické služby. Bez vlastního knihovníka bychom se neobešli.

Všechny tyto činnosti pak zastřešuje **ekonomické a marketinkové oddělení v čele s ředitelkou muzea**.

Konkrétnější náplň práce jednotlivých profesí v muzeu bude námětem dalších příspěvků v našem muzejním čtvrtletníku.

(Květoslava Málková)

Historik

Historik zkoumá písemné i hmotné prameny a získává z nich nové poznatky o vývoji lidské společnosti v minulosti, a to ve všech oblastech a v celé šíři lidských činností i faktorů je ovlivňujících. Výsledky svých výzkumů sděluje ostatním v odborných textech, na přednáškách a výstavách.

Toto je podstatou práce historika i v muzeu. V muzeu je ale historik navíc, a ještě lépe řečeno především, správcem (kurátorem) muzejní historické sbírky. Tuto sbírku, která je souborem hmotných dokladů o vývoji společnosti i předmětů člověkem vytvořených v daném regionu v minulých letech, systematicky vytváří a pečuje o ni. Dbá o náležitý odborný popis každého předmětu sbírky, o jejich uložení, zabezpečuje jejich restaurování. Důležitým úkolem historika v muzeu je využít odborný a informační potenciál této sbírky a zpřístupnit ji veřejnosti.

Práci historika v muzeu tato sbírka velmi výrazně ovlivňuje. Historické sbírky totiž zahrnují předměty téměř ze všech oblastí lidské činnosti, souvisejících např. se zemědělstvím, zpracováním surovin od řemesel přes manufakturu k tovární výrobě, obchodem, dopravou, způsobem bydlení, odíváním, společenským a politickým životem, zvyky, školstvím, kulturou, vědou a technikou, vojenstvím a mnoha dalšími. Muzejní historik proto musí z každého specifického historického oboru znát vše podstatné, a navíc pro správné dobové zařazení každého předmětu v historických vazbách a souvislostech i historii místa, z kterého pocházejí.

V bruntálském muzeu se historici soustředili zejména na minulost okresu a významných sídel, např. Bruntálu, a samozřejmě na historický vývoj bruntálského zámku, hradu Sovince i kosárny v Karlovicích a jejich majitelů, především řádu německých rytířů. Předmětem výzkumu je i historie dolování, řemeslné a cechovní výroby či spolkové činnosti. K tématům dříve opomíjeným patří i zmapování působení významných osobností z regionu pocházejících či v něm působících.

(Tomáš Niesner)

Rozhovor s naším historikem PhDr. Tomášem Niesnerem pro vás připravujeme do dalšího čísla.

OHLÉDNUTÍ

Velikonoční jarmark

Po dvouleté covidové pauze se na zámku Bruntál v sobotu 9. dubna 2022 uskutečnil tradiční velikonoční jarmark. Návštěvníci si mohli poslechnout hudební vystoupení, nakoupit velikonoční výrobky a prohlédnout si zámecké expozice a výstavy.

(Petra Hanusová)

Ohlédnutí za BUBOFESTEM

Druhý květnový víkend na Sovinci patřil malému hradnímu festivalu Bubofest. Ten letos po dvouleté pauze oslavil své čtvrté narozeniny. Hlavní scéna na pátém nádvoří nabídla po oba dny pestrý výběr hudby různých žánrů. Mezi vystupujícími se našli muzikanti z blízka (Dunibich z Dlouhé Loučky nebo Hrnek z Ostravy) i z daleka (Chris Coleman s kapelou Mosskin USA/CZ nebo skotský písničkář So Sure). V hradních zákoutích bylo možné si poslechnout i historický folk kapely Orákulum. Na horním hradě pak vystoupila cirkusová tanečnice Terra Aqabal. Příznivci divadla měli možnost v sobotu odpoledne shlédnout povedenou komedii „Udělej mi dítě, prosím“ v podání Městského divadla Rýmařov. Celkovou atmosféru krásně doplňovala dvojice mimů Káča a Vašek, kteří dokázali rozesmát nejen děti.

(Michal Koutný)

MUZEJNÍ EXPONÁT

Jízdní kolo Michauxova typu

Dějiny cyklistiky se začaly psát teprve v 1. čtvrtině 19. století, kdy baron Drais von Sauerbronn sestrojil první jednostopý dopravní prostředek poháněný lidskou silou, tzv. „běhací stroj“ (z německého Laufmaschine). Muzeum v Bruntále sice nemá ve své sbírce tohoto předchůdce jízdního kola, tzv. draisinu, která byla ještě bez pedálů, ale za to uchovává krásný exemplář jednoho z prvních opravdových mechanických velocipedů. Tento typ jízdního kola vynalezl Francouz Ernest Michaux, když vylepšil a zdokonalil draisinu. Patent ke svému vynálezu obdržel v roce 1861. Kolo z bruntálské sbírky pochází ze 70. let 19. století. Jedná se o jízdní kolo, jehož rám i kola jsou dřevěná. Kola s 16 a 18 paprsky jsou po obvodu opatřena železnou obručí. V rámci docílení vyšší rychlosti je přední kolo větší než zadní. Pohon zajišťují pedály nasazené na osu předního kola. Kolo je rovněž opatřeno pákovou brzdou působící shora na obvod předního kola. Pro pohodlí jezdce je v rámci možností odpružené sedadlo.

(Květoslava Málková)

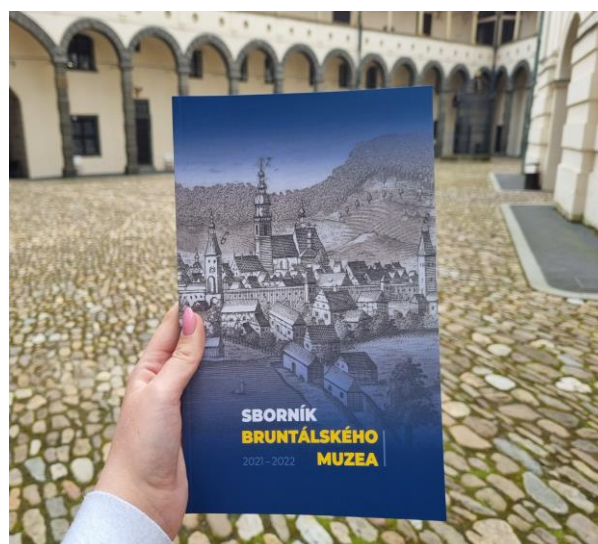
PUBLIKACE

Sborník bruntálského muzea

V dubnu k nám z tiskárny dorazil nový Sborník bruntálského muzea. Aktuální vydání vás bezpochyby zaujme novou grafickou podobou. Dočtete se v něm například o bruntálských zajatcích a padlých Velké války na stránkách místních novin, o železobetonových mostech v Bruntále a Nových Heřminovech a o dalších zajímavých informacích. K zakoupení je v prodejně zámku Bruntál.

Sborníky vydává muzeum od roku 1998 a publikují v nich nejen sami zaměstnanci, ale i externí odborníci. Dozvíte se nejrůznější fakta a zajímavosti z oblasti dějin umění, historie, muzejnictví, památkové péče, přírodních věd a ze spousty dalších oblastí.

(Petra Hanusová)

PŘEDNÁŠKY PRO VEŘEJNOST

Součástí práce muzejního pracovníka je i přednášková činnost. V květnu jsme pro zájemce připravili přednášku o **historii bruntálského zámku**, kterou připravil PhDr. Tomáš Niesner.

Do konce roku nás čekají ještě dvě zajímavé přednášky:
 » 25. 8. 2022 **Komentovaná prohlídka zámeckého parku** – provázet budou Mgr. Igor Hornišer, který bude o parku mluvit z historického hlediska, a Ing. Iveta Svobodová, která seznámí návštěvníky s jeho botanickou stránkou.
 » 10. 11. 2022. **Střelecké terče** – přednáškou s prezentací vás provede Mgr. I. Hornišer.

(Jana Lesáková)

PŘÍRODOVĚDNÉ OKÉNKO

Endemity u nás – 1. díl

Pojmem **endemit** označujeme rostlinu nebo živočicha, který se vyvinul a je rozšířen jen na jednom místě a nikde jinde se nevyskytuje.

V Jeseníkách najdeme takových endemitů pět. Fenomémem je především **lipnice jesenícká** a **zvonek jesenícký**. Vyskytují se na Petrových kamenech.

Ve Velké kotlině najdeme **hvozdík kartouzek sudetský**, **jitrocel černavý sudetský** nebo **pupavu Biebersteinovu sudetskou**.

Lipnice jesenícká

Je to až 25 cm vysoká trsnatá rostlina, která má tuhé a našedivělé listy. Stéblo je tuhé a rovné, lata hustá, nepřevíslá a klásky špinavě žlutozelené. Kvete v červenci až srpnu.

Vykytuje se na velmi specifické lokalitě v subalpínském stupni, a to na Petrových kamenech v NPR Praděd. Roste ve štěrbinách vrcholových skal, na návětrné straně, kde odolává silnému nárazovému větru. Ten omezuje vznik sněhové pokrývky.

Lipnice jesenícká je bodový endemit. Roste na celkové ploše 2 metrů čtverečních. Je to tedy jeden z nejvzácnějších světových taxonů¹. Její výskyt je ohrožován možným sběrem do herbářů a neukázněným chováním turistů a lyžařů, kteří se pohybují po Petrových kamenech.

Lipnice jesenícká je zvláště chráněná zákonem, vedená jako kriticky ohrožený druh, je součástí programu NATURA 2000 pro ČR a také je zakomponována v Bernské úmluvě.

1. Název souboru jedinců lišících se určitými znaky a vlastnostmi od všech jiných taxonů.

(Iveta Svobodová, foto V. Kalníková)

RŮZNÉ

Příměstský tábor „Každý den jinak“

nabízí ve II. turnusu od 22. do 26. 8. 2022 poslední místa. Tábor je pro děti od 7 do 11 let. Cena turnusu 1200,- Kč. Děti budou mít možnost vyzkoušet si různé kreativní techniky, čekají je hry, zábava, výlet a spousta dalších aktivit. Stravování a pitný režim je zajištěn.

Kontakt: j.lesakova@mubr.cz, 736 151 974, 554 709 153.

Bruntálský zámek perem básníka

Nejen věž, co hodiny má, i zvon, co v okolí se rozléhá,
a tvar, co z výšky netypickým je,
v krásných zahradách se srdce raduje.
Nadšeně tě vítá, ve středu města stojí,
zde ne jeden rod se s historií pojí.
V expozicích všech vás bude jímat dech,
jak ve vznešeném patře, tak ve výstavních zdech.
Tak už neváhejte ani chvíli malou,
na všechny se těšíme, s láskou na shledanou.

El Miňo

Návštěvnické střípky

„Prosím, jak dlouho trvá hodinová prohlídka?“

*

„Prosím Vás, v kolik vychází ta prohlídka ve dvě?“

*

„Kolik kilometrů má ta prohlídka?“

*

„A kolik váží zámek?“

*

Prodejna: „Všechny pohledy jsou za 5,- korun.“

Návštěvník: „Aha, a kolik stojí jeden?“

*

V zámecké kapli: „A ty svícny na oltáři jsou součástí vybavení kaple?“

*

V 11:50: „A prosím Vás, ta prohlídka ve 12:00 už odešla?“

„Ne, ta prohlídka ve 12:00 půjde ve 12:00.“

*

V 10:13: „Dobrý den, stihneme prohlídku o půl desáté?“

„Dobrý den, prohlídka začne v 10:30.“

„Za tak dlouho?“

„No už je 10:13.“

„Ježišmarja, toto letí“

*

„A proč se tu netočila Pyšná princezna?“

*

PROGRAM MUZEA V BRUNTÁLE NA ČERVENEC - ZÁŘÍ 2022

ZÁMEK BRUNTÁL

VÝSTAVY

6. 5. – 28. 8. 2022 - FENOMÉN CYKLISTIKA

Na výstavě budou vystaveny unikátní sbírky historických kol, odrážedel, vysokých a plášťových kol z celého světa.

11. 7. - 30. 10. 2022 - INVAZIVNÍ ŽIVOČICHOVÉ

Ukázka nepůvodních invazních druhů živočichů žijících v našich lesích na výstavě v zámecké kapli.

16. 9. – 29. 1. 2023 - DÁMA PROSTOVLASÁ NEVYCHÁZÍ

Výstava představí dámské pokrývky hlavy užívané především v městském prostředí od 2. poloviny 19. století do 1. poloviny 20. století.

AKCE

2. 7. 2022 - DIVADLO – ŠVESTKA

Světelní ochotníci na zámku v Bruntále.

18. 8. 2022 - RADOST NA ZÁMKU

Vystoupí zpěvačka Dasha a Pajky Pajk Quintet Martina Kumžáka

27. 8. 2022 - LETNÍ SLAVNOSTI VÍNA

Těšit se můžete na moravské vinaře, cimbálovou muziku a dobré jídlo.

10. 9. 2022 - TROFEO NIKÉ

22. ročník tradiční akce, která je kombinací sportovních, kulturních a společenských zážitků a možností představit význané stroje široké veřejnosti.

16. 9. 2022 - ZÁMECKÁ NOC

Již tradiční akce spojená s netradičními prohlídkami zámecké expozice a doprovodným kulturním programem. (Pro velký zájem doporučujeme si prohlídky předem rezervovat).

KOSÁRNA KARLOVICE

AKCE

30. 7. 2022 – FAJNE LÉTO NA TECHNOTRASE

Tradiční prázdninová akce na jedné ze zastávek TECHNOTRASY. Připraven je bohatý doprovodný program v podobě her a soutěží, který je určen od nejmenších dětí po seniory.

HRAD SOVINEC

VÝSTAVY

11. 6. – 30. 10. 2022 – KRAJINOU HORALŮ

Autorem výstavy je fotograf René Kajfosz.

HRAD SOVINEC

AKCE

2. – 6. 7. 2022 - SOVINECKÝ ŠPERK

Tradiční šperkařský a řemeslný jarmark. Akce bude po všechny dny doplněna o program, v němž se představí šermíři, tanečnice, sokolník a další.

9. – 10. 7. 2022 - PŘÍZRAK Z TEMNÉ VĚŽE

Festival práva útrpného vážně-nevážně. Lapkové a kati při práci na loupežnické stezce.

16. – 17. 7. 2022 - NA PŘÍKAZ CÍSAŘE

Velkolepý rytířský turnaj – život a etiketa na gotickém hradě.

23. – 24. 7. 2022 - HRADNÍ BESTIE

Bohatý program po celý víkend plný divadelních a šermířských scének.

30. – 31. 7. 2022 - ZA ČEST KRÁLE

Sovinec v temné době války třicetileté. Přestřelky a grotesky v obléhaném hradě.

6. – 7. 8. 2022 - POSLEDNÍ VZDOR

Akce věnovaná období třicetileté války. Po oba dny, vždy v poledne, proběhne divadelní rekonstrukce obléhání hradu švédskými oddíly v roce 1643.

13. – 14. 8. 2022 - HODOKVAS RYTÍŘE KOBYLKY

Tradiční historicko-řemeslný jarmark. V sobotu večer „Noc démonů“ – napínavý hororový příběh plný ohňových efektů.

20. – 21. 8. 2022 - VELKÝ LUKOSTŘELECKÝ TURNAJ

Již 3. ročník klání v akční historické lukostřelbě. Vyhrají tři nejlepší z 50 lukostřelců. Bohatý doprovodný program.

27. – 28. 8. 2022 - TAJEMNÝ HRAD SOVINEC

Netradiční prohlídky během celého víkendu. V sobotu večer **noční prohlídky** – REZERVACE nutná.

3. – 4. 8. 2022 - ŠKOLA KOUZEL NA SOVINCI

Přijďte složit kouzelnické zkoušky, abyste získali kouzelnické vysvědčení. Vhodné pro rodiny s dětmi od 5 let.

10. – 11. 9. 2022 - SOVINECKÉ ŠELMOVÁNÍ

Zajímavosti z oblasti ochrany přírody, o šelmách v ČR, o činnosti záchranné stanice pro divoká zvířata nebo o sokolnictví.

17. – 18. 9. 2022 - KAŠPÁREK NA SKALNÍM HRADĚ

Loutkářská a pohádková pouť, zkrátka víkend plný pohádek.

24. – 25. 9. 2022 - HRADNÍ HODOVÁNÍ

Víkend nejen pro milovníky dobrého jídla a pití. Těšit se na Vás budou i šermíři, tanečnice nebo sokolník.